

hermeta
life

Tips voor toegankelijkheid

Inhoudsopgave

3553 Hermeta Life leuninghouder

Introductie	3
VN-verdrag biedt kansen voor de bouwwereld	4
Happy People, Beautiful Products	5
Toegang, deuren en ramen	6
Doorgang	7
Deuren en ramen	8
Integraal toegankelijk toilet	9
Integraal toegankelijke douche	10
Wastafel	11
Integraal toegankelijke kleedruimte	12
Integraal toegankelijke locker	13
Integraal toegankelijke display	14
Garderobes en zitbanken	15
Balie	16
Informatie	17
Leuningen	18
Grepen	19
Bronnen	20

3550 - 3553 Hermeta Life-leuninghouders geschikt voor levensloopbestendig bouwen in woningen en publieke ruimtes.

Introductie

Herbolock® met braille en grote goed zichtbare cijfers.

VN-verdrag voor de rechten van de gehandicapte mens

Op 14 juli 2016 is door de overheid het VN-verdrag voor de gehandicapte mens ondertekend. Het doel van dit verdrag is een maatschappij waarin mensen met een beperking op een volwaardige manier aan de samenleving kunnen deelnemen. Het is belangrijk dat gebouwen, de publieke ruimte en het openbaar vervoer toegankelijk zijn, zodat ook mensen met een handicap er gebruik van kunnen maken. Dat is nu lang niet altijd het geval.

Design for All betekent in de ontwerpfase al rekening houden met de verschillende gebruikers van een voorziening. Gebruikers erbij betrekken kan heel verhelderd zijn. Bij toegankelijkheid moet niet alleen gedacht worden aan mensen met fysieke beperkingen, maar ook met visuele, auditieve, verstandelijke en psychische beperkingen.

Voor opdrachtgevers, ontwerpers, bouwers en constructeurs is toegankelijkheid dus een belangrijk aandachtspunt. Het is daarom fijn om te weten wanneer een gebouw voor iedereen toegankelijk is.

De ITS, Integrale Toegankelijkheid Standaard, is een Nederlandse norm, die gebruikt wordt om de toegankelijkheid van een gebouw of voorziening te waarborgen.

Tips

Hermeta heeft een selectie van de ITS criteria, die relevant zijn voor situaties waarin Hermeta- producten worden toegepast, gebundeld als tips voor toegankelijkheid. De Duitse, Franse en US normen ten aanzien van toegankelijkheid zijn meegenomen bij het samenstellen van deze tips. Dit boekje is bedoeld als hulpmiddel bij het creëren van een toegankelijke leefomgeving.

Hermeta staat open voor op- en aanmerkingen om dit naslagwerk te optimaliseren. Heeft u vragen, bijvoorbeeld over de tips, of bent u op zoek naar advies over het VN-verdrag? Neem dan gerust contact op via 0345-634888 of mail naar info@hermeta.nl

Hermeta

Happy People, Beautiful Products

VN-verdrag biedt kansen voor de bouwwereld

Hermeta in gesprek met Otwin van Dijk over het belang van het VN-verdrag voor de rechten van de gehandicapte mens. Otwin van Dijk is burgemeester van Oude IJsselstreek en voorheen lid van de Tweede Kamer. Tevens is hij voorvechter geweest van de ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van de gehandicapte mens in Nederland.

“Er zijn 2,5 miljoen Nederlanders met een beperking en er zijn steeds meer mensen die ouder worden. Het gaat om een grote groep mensen.”

Wat betekent het VN-verdrag voor de gehandicapte mens voor Nederland?

Het VN-verdrag is een mooi en belangrijk verdrag. Het stelt dat mensen met een beperking net als andere Nederlanders gewoon hun dingen moeten kunnen doen. Dan gaat het om wonen, vervoer, werken, vrije tijd, cultuur en sport. Het is een mooie opdracht aan mensen met een beperking zelf: doe gewoon mee. Maar ook aan de overheid, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Kom op, we horen er allemaal bij. We moeten ervoor zorgen dat onze samenleving letterlijk en figuurlijk toegankelijk is. Dat is de opdracht van het VN-verdrag.

Wat zijn je eigen ervaringen als het gaat over toegankelijkheid?

Ik heb op mijn 18de een ongeluk gehad en kwam in een rolstoel terecht. Dan merk je het grote verschil met al die jaren ervoor, dat ik elke horecagelegenheid, trein, gebouw zo instapte. Overal kon ik heel makkelijk komen. Toen ik in een rolstoel terecht kwam, merkte ik ineens dat heel veel dingen, die ik van tevoren spontaan deed, moest plannen. Kan ik ergens naar binnen? Wat als ik naar het toilet moet? Soms is het eenmaal zo, maar vaak is het onnodig. Eén op de vier treinstations in Nederland is niet toegankelijk voor een rolstoel. Ik kom tegen dat blinde mensen websites niet kunnen raadplegen, terwijl wij graag willen dat mensen veel digitaal contact hebben met elkaar. Ik ervaar zelf dat het met de toegankelijkheid in Nederlands tegenvalt. Daarom vind ik ook: laten we er met z'n allen werk van maken. Er zijn 2,5 miljoen Nederlanders met een beperking en er zijn steeds meer mensen die ouder worden. Het gaat om een grote groep mensen. Als we ervoor zorgen dat iedereen overal aan mee kan doen en kan komen, dan hebben we daar met z'n allen gemak van.

We doen iets gek in dit land. Als een bus niet toegankelijk is, dan hebben we niet de automatische reflex om die bus toegankelijk te maken. Nee, we hebben heel lang gedacht dat we dan aangepaste busjes achter niet toegankelijke bussen lieten rijden. Of als mensen ergens niet naar binnen konden, dan maakte we aparte voorzieningen in plaats van ervoor te zorgen dat iedereen door dezelfde voordeur kan. Ik vind het mooi als we die omslag maken van dingen apart regelen voor mensen met een beperking naar gewoon goed regelen voor iedereen. Met z'n allen door de voordeur, in dezelfde bus, dezelfde website raadplegen. Dat is de missie waar we met z'n allen voor staan.

Waarom is het voor de bouwwereld belangrijk om rekening te houden met het VN-verdrag?

Er komen steeds meer mensen, die ouder worden en ouderdom komt met gebreken. En er zijn een heleboel mensen met een beperking in Nederland. Als je die als bouwwereld niet bedient, dan laat je omzet liggen. Het is bedrijfsmatig verstandig je eens te gaan richten op die hele groep mensen die met een beetje hulp van de bouwwereld, gewoon thuis kunnen blijven wonen of een gebouw kunnen bezoeken. Kijk eens wat voor marktkansen er liggen. Deze mensen bedienen vanuit maatschappelijk ondernemen is niet alleen goed doenerij, maar ook big business.

Hermeta wil actief bijdragen aan het verbeteren van toegankelijkheid. Wat vind je daarvan?

Ik vind het hartstikke goed dat Hermeta dit doet. Dat het bedrijf zegt, we hebben een samenleving waar veel mensen in wonen, waar veel mensen zich prima kunnen bewegen. Wij als bedrijf kunnen eraan bijdragen, dat ook mensen die een beperking hebben en die ouder worden ook gewoon kunnen meedoen aan de samenleving. Het is een bedrijf dat snapt, dat je veel kunt betekenen en hieraan kunt verdienen. En dat is mooi. Het is een stukje maatschappelijke betrokkenheid en nieuwe markt. Het gaat om veel mensen. Ik vind het echt heel goed, dat Hermeta dit doet.

Hoe maken we een gebouw beter toegankelijk?

Ik heb een advies. Verdiep je in de ITS, de Integrale Toegankelijkheid Standaard. Er is al veel bekend hoe je de boel in Nederland toegankelijk kunt maken voor heel veel mensen. Je hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden. Je voorkomt zo dat het voor de één werkt en voor de ander niet. Er is al veel informatie. Verspreidt dat ook en gebruik het als leidraad.

Maak tegelijkertijd eens een customer journey. We hebben allemaal wel iemand in ons leven, die een verstandelijke beperking heeft, in een rolstoel zit of blind is. Neem die nou eens mee naar je bedrijf en kijk eens wat je tegenkomt als je bij de voordeur staat en op de bel drukt. Of de drempels die je tegenkomt en de knopjes in de lift. Neem mensen letterlijk mee naar binnen en kijk wat je tegenkomt. Dat kunnen hele kleine dingen zijn, die makkelijk zijn op te lossen. Verrassend eenvoudige oplossingen kunnen een groot bereik hebben. Zo kunnen meer mensen van je diensten, gebouwen en ideeën gebruik maken en dan verdienen je er ook nog aan.

“Verdiep je in de ITS, de Integrale Toegankelijkheid Standaard. Er is al veel bekend hoe je de boel in Nederland toegankelijk kunt maken voor heel veel mensen.”

Wat doet de overheid?

Begin 2016 heb ik een wetsvoorstel door de Tweede Kamer gekregen waarin toegankelijkheid als norm is vastgelegd. Vanaf 2017 moeten bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden aan de slag met het onderwerp toegankelijkheid. Nederland moet toegankelijker worden. Het gaat om websites, gebouwen, dienstverlening en vervoer. Het is wel handig als je dan weet wat je moet doen. Staatssecretaris van Rijn moet met een nieuwe Algemene Maatregel van Bestuur komen, die beter aansluit bij toegankelijkheid. Maar als we nou eens beginnen met alle nieuwe gebouwen, die gebouwd worden, te laten voldoen aan de ITS, Integrale Toegankelijkheid Standaard. Dan volgt de bestaande bouw vanzelf. Vaak zijn relatief kleine aanpassingen al voldoende. Een toegankelijk Nederland, daar heeft iedereen profijt van. En daar moeten we met z'n allen aan werken.

“Het VN-verdrag is een mooi en belangrijk verdrag. Het stelt dat mensen met een beperking net als andere Nederlanders gewoon hun dingen moeten kunnen doen.”

Happy People, Beautiful Products

Over Hermeta

Hermeta is een producent voor de bouw, de industrie en de particuliere markt. Passie en integriteit gecombineerd met innovatieve engineering stellen ons in staat complexe vragen om te zetten in creatieve producten en duurzame oplossingen; van idee tot en met onderhoud.

Hermeta wenst toonaangevend innovatief en duurzaam te zijn, en met haar producten, processen en aandacht voor de mens een bijdrage te leveren aan een mooiere en schonere wereld.

Hermeta Life

'Happy People, Beautiful Products'. Blijde mensen zorgen voor mooie producten, maar andersom zorgen mooie producten ook voor blijde mensen. Vanuit deze waarden is het label Hermeta Life ontstaan.

Hermeta Life staat voor producten die een bijdrage leveren aan de gezondheid, veiligheid en toegankelijkheid voor de mens in zijn omgeving.

De producten met het Hermeta Life label voldoen aan de toegankelijkheidsnormen van de ITS (Integrale Toegankelijkheids Standaard) en zijn daarmee in lijn met het VN-verdrag voor de rechten van de gehandicapte mens.

Een aantal producten, zoals de leuninghouders 3550 t/m 3553, zijn geoptimaliseerd, zodat ze voldoen aan de internationale toegankelijkheidsnormen, waaronder de ITS en de DIN 18040. Daarnaast zal Hermeta nieuwe innovatieve producten op de markt brengen onder het label Hermeta Life.

Onderdeel van Hermeta Life is aanvullende informatie bij ieder product voor het realiseren van een optimale toegankelijkheid. Deze brochure is een bundeling van deze informatie.

Een kleine aanpassing maakt een groot verschil. Zelf je jas ophangen als je in een rolstoel zit. Dat kan met de Gardelux® Triple hook en Single hook. Deze extra haken passen op alle Gardelux staande kapstokken. Ze kunnen bovendien achteraf worden toegevoegd aan een bestaande kapstok.

Toegang, deuren en ramen

Doel

Iedereen kan gebruik maken van dezelfde toegang van een gebouw. De hoofdingang is er voor iedereen. In een woning kan iemand zelf zijn raam openen en sluiten.

Criteria voor publieke omgevingen

- De entree is door vorm en kleur herkenbaar. (fig 1)
- Voor en achter de toegangsdeur is er een vrije ruimte van $\geq 2000 \times 2000$ mm. (fig 3)
- Een drempel is maximaal 20 mm hoog, eventueel in combinatie met een helling van 1:6 met een hoogte van maximaal 50 mm. (fig 1)
- Nog beter is drempelloos. (fig 1)
- De vrije doorgang van een deur is minstens 850×2300 mm. In Duitsland is dat 900×2005 mm. (fig 1)
- Draaideuren en klapdeuren zijn niet toegankelijk.
- De openingshoek van draaiende deuren is minimaal 90° .
- Bij dubbele deuren is de vrije doorgang bij de eerst geopende deur minstens 850 mm.
- De bedieningskracht om een deur te kunnen openen is ≤ 30 N. Voor buitendeuren is dat ≤ 40 N. Anders een deurautomaat toepassen. (fig 1)
- De ruimte tussen de slotzijde van de deur en de muur haaks

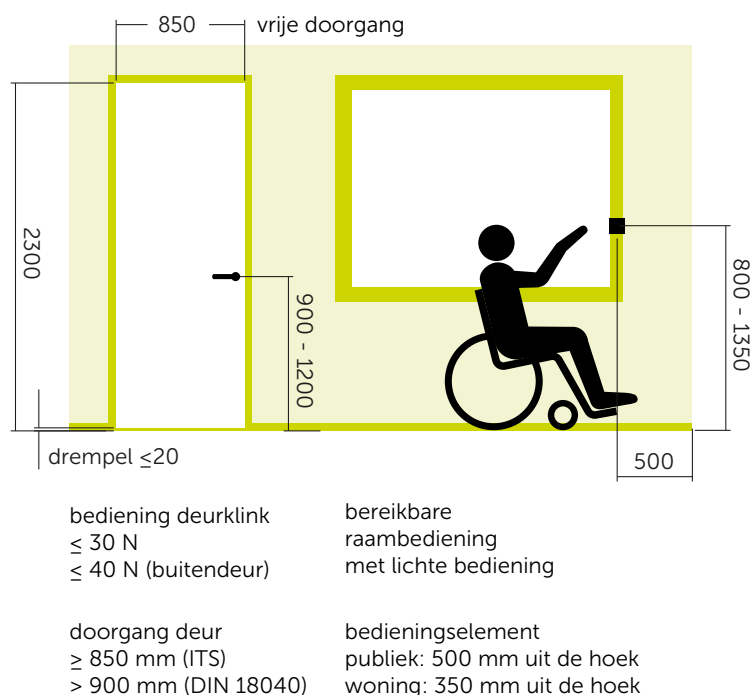

fig 1 Een toegankelijke gevel

op de deur is ≥ 500 mm, tenzij de deur is voorzien van een deurautomaat. Deze ruimte is nodig om met een rolstoel een deur te openen. (fig 3)

Criteria voor individuele woningen

- Voor de toegangsdeur is een vrije ruimte van 1500×1500 mm nodig (minimaal 1200×1500 mm). (fig 3)
- Achter de toegang een vrije ruimte van 1500×1500 mm of 1350×1850 mm. (fig 3)
- De ruimte tussen de slotzijde van de deur en de muur haaks op de deur is ≥ 350 mm, tenzij de deur is voorzien van een deurautomaat. Deze ruimte is nodig om met een rolstoel een deur te kunnen openen. (fig 3)
- Een horizontale deurkruk met teruggebogen handvat is optimaal. (fig 2)
- Hoogte deurkruk tussen de 900 en 1200 mm (fig 1) (kinderdagverblijven tussen de 700 en 1350 mm).
- Bedieningskracht ≤ 30 N. (fig 1)

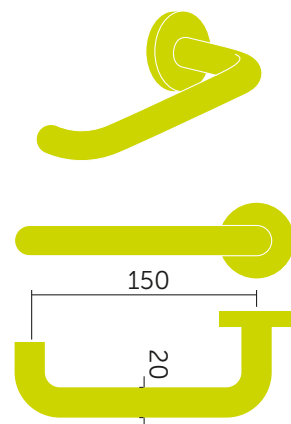

fig 2 De vorm van een optimale deurkruk

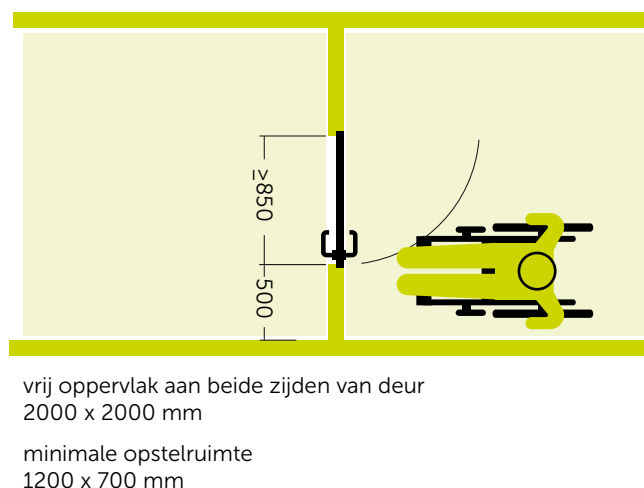

fig 3 Ruimte voor een goede entree van een publieke ruimte

Doorgang

Doel

Iedereen kan zich verplaatsen en binnen een afstand van 20 meter is er ruimte om elkaar te passeren. Dat geldt ook voor rolstoelers, scootmobieler en mensen met een kinderwagen. Iedereen kan zich goed oriënteren in deze verkeersruimtes, ook mensen met een zintuiglijke beperking (zicht en gehoor).

Criteria

- Standaardbreedte ≥ 1800 mm. Hier kunnen twee rolstoelers elkaar passeren. (fig 4)
- Minimumbreedte is 1200 mm. Hier kunnen rolstoelers en voetgangers elkaar passeren. Binnen een afstand van 20 meter is er ruimte voor twee rolstoelers om elkaar te passeren. (fig 4)
- Minimumbreedte in woningen is 1100 mm over maximaal 20 m.
- Bij plaatselijke vernauwingen over maximaal 500 mm mag de vrije breedte 900 mm zijn. (fig 4)

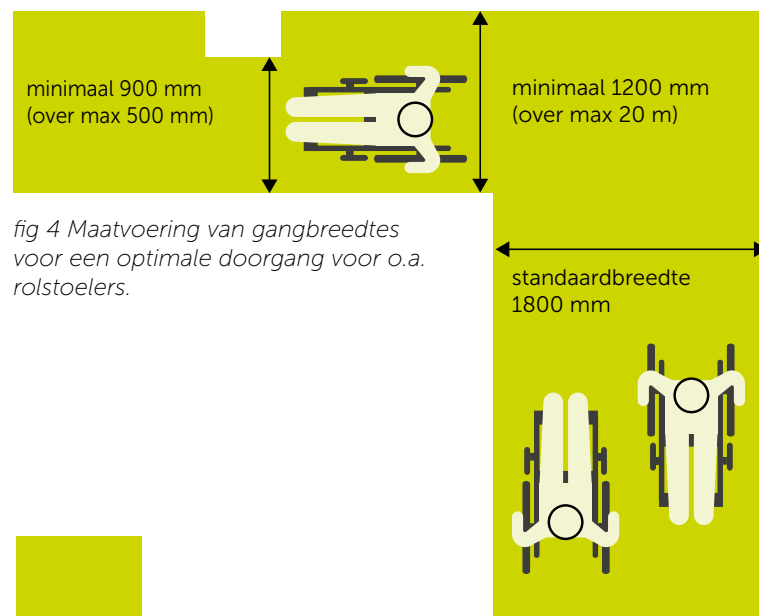
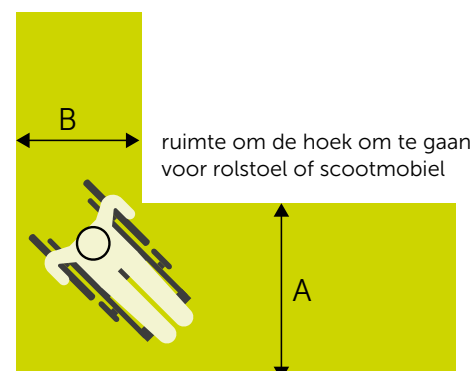

fig 4 Maatvoering van gangbreedtes voor een optimale doorgang voor o.a. rolstoelers.

minimale breedte $A+B = 1950$ mm (rolstoel)
 minimale breedte $A+B = 2350$ mm (scootmobiel)
 A en B is ≥ 900 mm

fig 5 Er is ruimte nodig om de hoek om te gaan met een rolstoel.

- Om met een rolstoel een hoek te kunnen maken, moet de breedte van de ene doorgang en de andere doorgang samen minimaal 1950 mm zijn. Voor een scootmobiel moet het minimaal 2350 mm zijn. (fig 5)
- Helling in de loopprijsing is $\leq 1:25$.
- Aan een helling groter dan 1:25 worden extra eisen gesteld.
- De vloer is verhard en vrij van obstakels.
- Ten minste 1x per 75 m moet een rolstoeler en scootmobiel kunnen keren. In de publieke ruimte is de keerruimte $\geq \varnothing 2100$ mm en in de overige ruimtes is dat $\varnothing 1500$ mm. (fig 6) De vrije doorgangshoogte is ≥ 2300 mm.
- De drempelhoogte is ≤ 20 mm. De voorkeur gaat uit naar een drempelloze oplossing.
- Plinten, kozijnen en lichtschakelaars in een contrastkleur maken de oriëntatie voor mensen met een zichtbeperking makkelijker.
- Contrasten moeten niet té groot zijn (zwart-wit). Geen contrast met groen en rood.
- Verschillende vloeren voor functionele ruimtes en gangen zijn prettig voor de oriëntatie.

Het is fijn dat je hier ook met een rolstoel doorheen kan.

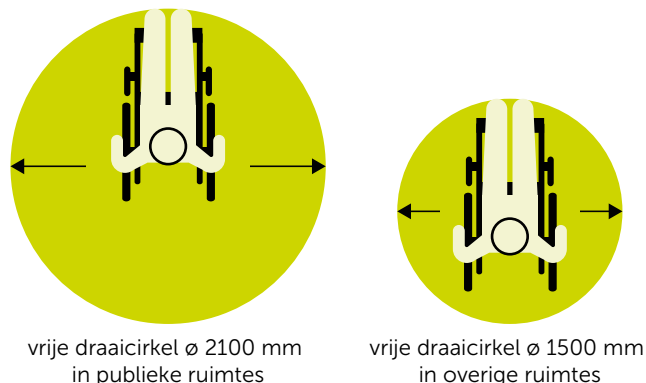

fig 6 Minimale manoeuvreerruimte voor rolstoelers. In de publieke ruimte is er ook ruimte voor scootmobieler.

Integraal toegankelijk toilet

Doel

Een rolstoeler kan zelfstandig gebruik maken van het integraal toegankelijk toilet.

Sommige rolstoelers maken de transfer met de rolstoel (schuin) voor het toilet. Anderen maken de transfer met de rolstoel naast het toilet. Er is ook ruimte voor een assistent.

10% van de totaal aanwezige toiletten is een IT-toilet (zie ook bouwbesluit). De rolstoeler kan het IT-toilet zelfstandig bereiken.

Criteria

- Grootte is $\geq 2200 \times 1650$ mm. (fig 8)
- Naar buiten draaiende deur. (fig 8)
- Vrije doorgang minimaal 850 mm (Duitsland 900 mm). (fig 8)
- Een horizontale beugel aan de binnenzijde van de deur, zodat een rolstoeler zelfstandig de deur dicht kan trekken. Hoogte 750 - 850 mm. (fig 8 en 11) Zie ook bladzijde 19.
- Er is een vrije draaicirkel van $\varnothing 1500$ mm met een hoogte vanaf de grond van 300 mm. Dat is de ruimte die nodig is voor de voeten, die rusten op de voetsteunen van een rolstoel. (fig 10)
- Er is een opstelruimte voor de toiletpot van 900×1200 mm.

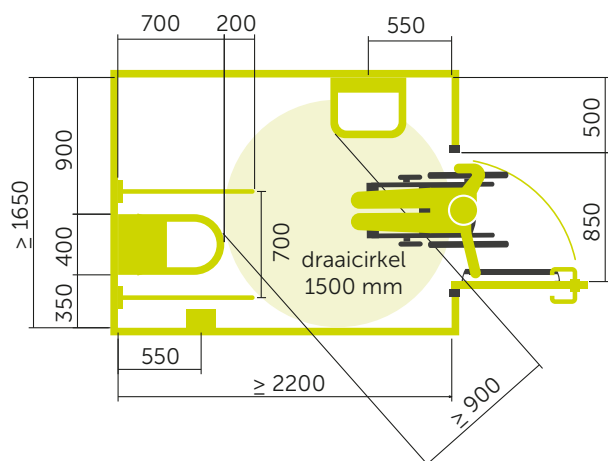

fig 8 Bovenaanzicht van een integraal toegankelijk toilet.

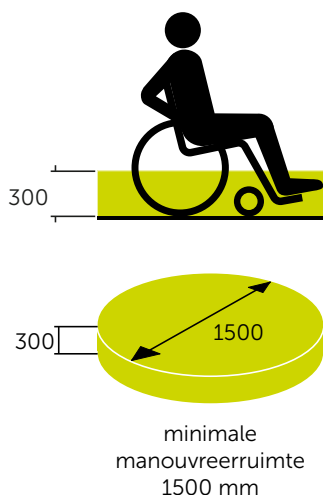

fig 10
De minimale manoeuvreer-
ruimte is nodig voor de voeten
op de voetensteun. Deze
ruimte mag onder de wastafel
doorlopen.

- (fig 8)
- Er is een opstelruimte naast de toiletpot van 900 x 1200 mm. (fig 8)
- Aan de andere zijde van de toiletpot is een ruimte van 350 x 700 mm. (fig 8)
- De afstand tussen de toiletpot en de wastafel is minimaal 900 mm. (fig 8)
- De afstand tussen de achterwand en de voorzijde van de toiletpot is 700 mm, om een makkelijke transfer te maken tussen rolstoel naast het toilet en toiletpot. (fig 8)
- Een rugsteun 550 mm vanaf de voorkant van het toilet is wenselijk.
- De zithoogte van de toiletpot is 460 - 480 mm. (fig 9)
- Er zijn wegklapbare beugels aan weerszijden van de toiletpot. Lengte 900 mm (tot 200 mm voor de toiletrand) en hoogte bovenzijde is 700 - 750 mm. (fig 8 en 9)
- Toiletrolhouder is vanuit zitpositie bereikbaar. (fig 8)
- Het toilet kan vanuit zitpositie worden doorgespoeld.
- Kledinghaak of ander bedienelement op maximale hoogte 1350 mm en 500 mm uit de hoek. (fig 11)
- Bedieningskracht voor elementen in de ruimte ≤ 30 N.
- Een alarminstallatie is aanwezig.
- Zelfsluitende afvalvoorziening met één hand bedienbaar en niet in de weg staand.

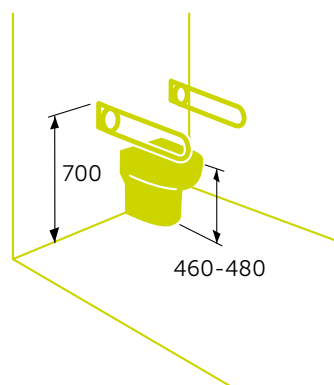

fig 9 Maatvoering van de toiletpot en toiletbeugel.

binnenzijde integraal toegankelijk toilet of douche

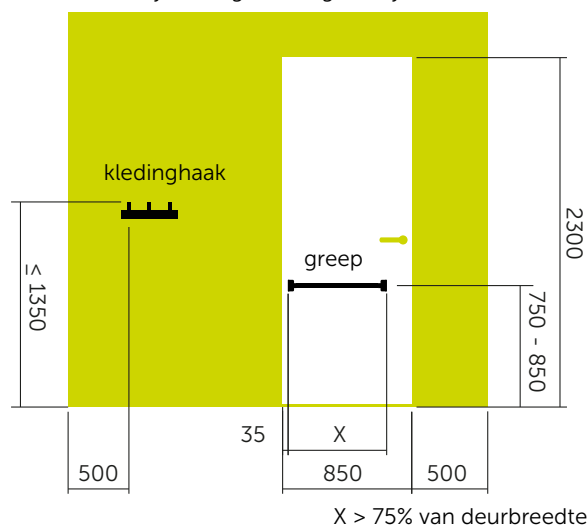

fig 11 Een rolstoeler kan zelf de deur dicht doen en zijn kleding ophangen.

Integraal toegankelijke doucheruimte

Doel

Een doucheruimte waar een rolstoeler zich zelfstandig en met dezelfde privacy als in de reguliere douches kan douchen.

Minimaal één integraal toegankelijke douche (2% van totaal) indien bij de functie van het gebouw een douchefunctie hoort (bijv. een sportgebouw of een kantoorvoorziening met personeelsdouches).

Criteria

- Als de reguliere doucheruimte is voorzien van een wastafel, dan is de IT-doucheruimte voorzien van een onderrijdbare wastafel.
- Als de reguliere douchevoorziening is voorzien van een natte en droge ruimte, dan is de IT-douchevoorziening ook voorzien van een natte en een droge ruimte.
- Als er meerdere douches in één ruimte zijn, dan kan de IT-douche hier onderdeel van zijn.
- Afmeting doucheruimte $\geq 1200 \times 1800$ mm (nat en droog gesplitst). (fig 15)
- Afmeting van één ruimte doucheruimte $\geq 1500 \times 1650$ mm. (fig 13)
- Draaikring van 1500 mm bij een afgesloten douche. (fig 13)
- Douchepoppervlak 900×900 mm. (fig 14 en fig 15)

- Kledinghaken op hoogte ≤ 1350 mm en 500 mm uit de hoek. (fig 15)
- Douchevloer bij voorkeur op afschot 1:50, of anders een verzonken vloer met maximaal 10 mm niveauverschil.
- Wel of niet opklapbaar douchezitje. (fig 13, 14 en 15)
- Douchezitje niet aan dezelfde wand als kraan of sproeikop. (fig 13, 14 en 15)
- Grootte zitje 400 x 450 mm (breedte x diepte), zithoogte 460 - 480 mm. (fig 13, 14 en 15)
- Hart van zitje 450 mm uit de hoek. (fig 13, 14 en 15)
- Een alternatief is een stabiele mobiele douchestoel.
- 250 mm tussen kraan en douchestang. (fig 13, 14 en 15)
- Douchekop 450 mm uit de hoek. (fig 13, 14 en 15)
- Kraan 700 mm uit de hoek. (fig 13, 14 en 15)
- Douchevloer antislip.
- Eventueel grepen aan de wand voor extra steun. Horizontale greep of grepen op 850 mm hoogte, eventueel aangevuld met verticale grepen. (fig 43) Zie ook bladzijde 19.
- Douchekop met licht bedienbare hendel ook bereikbaar vanuit rolstoel. De hendel is naar beneden gericht voor de veiligheid.
- Een horizontale beugel aan de binnenzijde van de deur, zodat een rolstoeler zelfstandig de deur dicht kan trekken. (fig 16) Zie ook bladzijde 19.

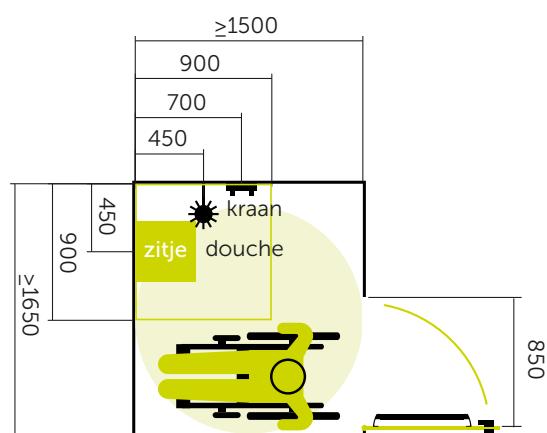

fig 13 Doucheruimte nat en droog in één ruimte

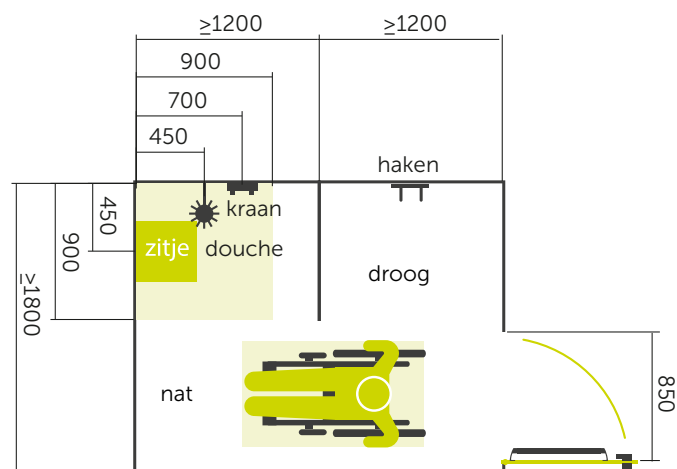

fig 15 Doucheruimte nat en droog gescheiden

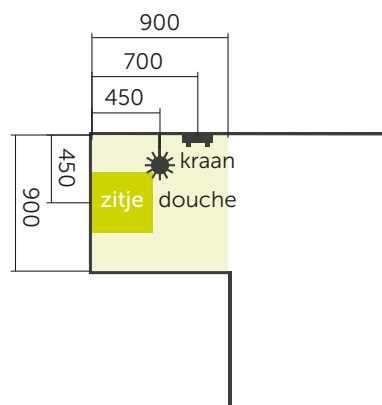

fig 14 Minimale doucheplek in groepsruimte

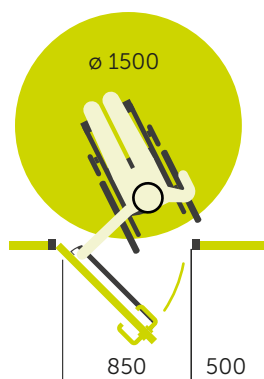

fig 16 Rolstoel kan zelfstandig deur achter zich dichttrekken en er is genoeg ruimte om te manoeuvreren met de rolstoel.

Wastafel

Doel

De wastafel kan zowel in een zittende als staande houding gebruikt worden. Zittend kan de rolstoel met zijn bovenlichaam tot de rand van de wastafel komen en de kraan bedienen.

Criteria

- De wastafel is onderrijdbaar. Vrije ruimte 700 mm. (fig 17 en 18)
- De bovenkant van de wastafel is op een hoogte van 800 mm. (fig 17)
- De grootte van de wastafel is 500 x 600 mm (diepte x breedte). Opmerking: de wastafel in een integraal toilet mag kleiner zijn. (fig 17)
- Het hart van de wastafel is minimaal 550 mm uit de hoek. (fig 18)
- Een kleine wastafel in bijvoorbeeld een toilet hoeft niet dieper te zijn dan 450 mm.
- De ruimte voor de wastafel is minimaal 900 x 1200 mm. (fig 17)
- Een vaste spiegel op de achterwand tussen 1000 x 2000 mm hoogte. (fig 17 en fig 18)
- De afvoer meteen afbuigen naar de muur om contact met de gebruiker te voorkomen.
- Zeepdispenser en handdoekvoorziening aan vrije kant van de wastafel plaatsen.
- Kraan met één hendelbediening of met sensor.

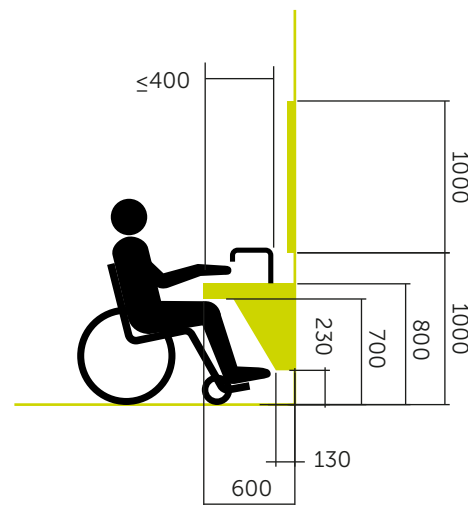

fig 17 De wastafel is met rolstoel onderrijdbaar.

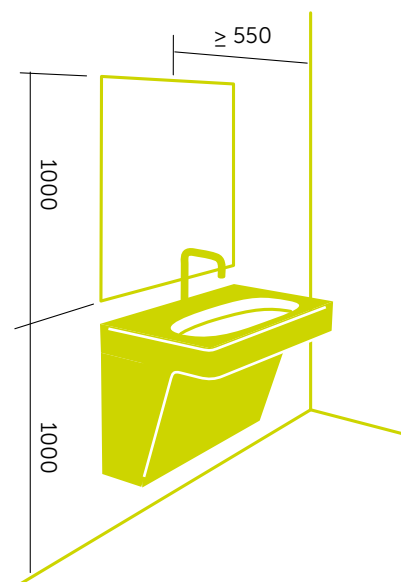

fig 18 De spiegel is bruikbaar voor grote en kleine mensen.

Hermeta sanitaire ruimte met verlaagde en onderrijdbare wastafel

Integraal toegankelijke kleedruimte

Doel

Een kleedruimte waar een rolstoeler zich zelfstandig en met dezelfde privacy als in de reguliere kleedruimte kan omkleden.

Minimaal één integraal toegankelijke kleedruimte. 2% van totaal voor ITS-Publiek en 5% voor ITS-Totaal.

ITS-Publiek heeft betrekking op onderdelen van een gebouw die door bezoekers gebruikt worden. Voor het ITS-Publiek moeten de ruimten en de voorzieningen die bij de hoofdfunctie horen aan de ITS criteria voldoen.

ITS-Totaal heeft betrekking op een ruimte die door alle gebruikers inclusief bezoekers wordt gebruikt of kan worden gebruikt.

Criteria

- Vrije manoeuvreerruimte $\varnothing$ 1500 mm x 300 mm vanaf de vloer voor een rolstoeler. (fig 19)
- Naar buiten draaiende deur. (fig 19)
- Doorgangshoogte is 2300 mm. (fig 20)
- Doorgang deur is minimaal 850 mm (Duitsland 900 mm) (fig 19)
- Deurbediening 500 mm uit de hoek. In een kleedruimte betekent dat 500 mm tussen de deur en een zitbank. (fig 19)
- Kledinghaken op 1350 mm hoogte en 500 mm uit de hoek. (fig 19, 20 and 21)
- Zitbank minimaal 400 mm diep en 450 mm hoog. (fig 19, 20 en 21)
- Eventueel grepen op de wand voor extra houvast. Horizontaal geplaatst tussen de 800 en 1200 mm. (fig 20 en 21) Zie ook bladzijde 19.
- Tussen de deurklink en een zitbank of garderobe is er een ruimte van tenminste 500 mm. (fig 19)
- Een horizontale beugel aan de binnenzijde van de deur, zodat een rolstoeler zelfstandig de deur dicht kan trekken. (fig 19)

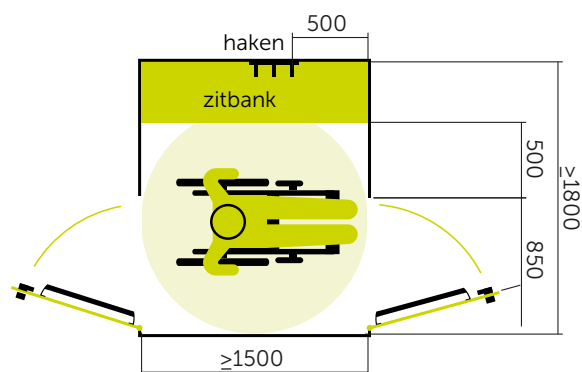

fig 19 Deze kleedruimte is geschikt voor een rolstoeler.

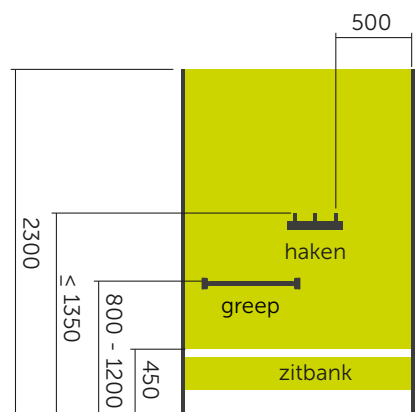

fig 20 De wand in een kleedruimte met haken, die voor de rolstoeler bereikbaar zijn. En een zitbank op prettige hoogte.

Kleedruimte met Gardelux® 2 op twee hoogtes en Gardelux® zitbanken.

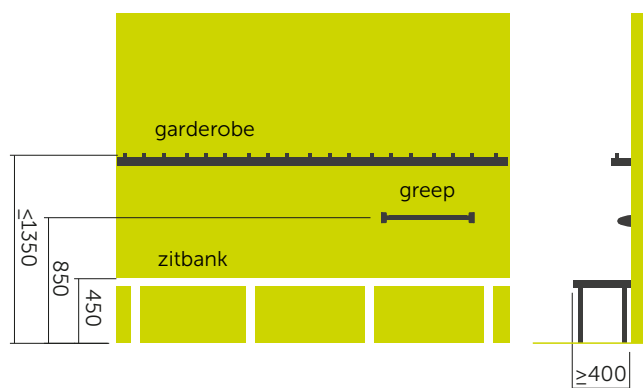

fig 21 In de groepskleedruimte zijn een gedeelte van de haken om maximaal 1350 mm hoogte geplaatst. Een horizontale greep geeft extra steun.

Integraal toegankelijke locker

Doel Herbolock® Life

De Herbolock® Life is door iedereen te gebruiken, ook door mensen met een visuele beperking. Een aantal lockers zijn toegankelijk voor rolstoelers. Centrale bediening via een display is mogelijk vanuit een zittende positie.

Criteria

- Ligplanken zijn het best bereikbaar op een hoogte tussen de 450 en 1350 mm. (fig 22 en 23)
- Diepte van een ligplank is ≤ 600 mm.
- Eenvoudig te bedienen sloten om de lockers mee te openen op een hoogte tussen de 700 en 1350 mm hoogte. (fig 22 en 23)
- Bedieningselementen met een complexere bediening bij voorkeur op een hoogte tussen de 900 en 1200 mm hoogte.
- Sloten om de locker te openen op minimaal 500 mm uit de inwendige hoek. (fig 24)
- Bediening mogelijk met één hand.
- Lockers zijn bereikbaar. De opstelruimte voor de locker is 900 x 1200 mm. (fig 24)
- Bediening is mogelijk met één hand.
- Blinden en slechtzienden kunnen zich goed oriënteren door gebruik van goed leesbare cijfers. (voldoende groot, voldoende contrast met de achtergrond en eventueel voelbaar). Dit kan worden aangevuld met een braille plaatje. (zie voor meer informatie blz 18)

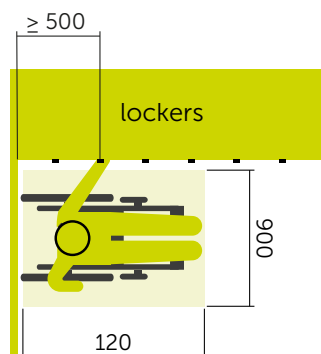
Deze Herbolock® opstelling is voor iedereen makkelijk te gebruiken met sloten op een prettige hoogte, goed zichtbare cijfers en een brailleplaatje voor de blinden- en slechtzienden.

fig 22 De middelste lockers zijn het best bereikbaar voor een rolstoeler.

fig 23 Ook de tweevaks Herbolock® is toegankelijker met sloten/grepen op een prettige hoogte.

Herbolock®

fig 24 Er is voldoende ruimte voor de lockers om er met een rolstoel bij te kunnen komen.

Integraal toegankelijke display

Doel display

Informatieschermen waar de gebruiker handelingen moet verrichten zijn onder alle omstandigheden duidelijk en helder zichtbaar en leesbaar, ook vanuit zithouding. De bediening is mogelijk vanuit een zittende positie.

Criteria

- Er is voldoende ruimte voor het display om er recht voor te staan. Bij voorkeur minimaal 1200 x 1500 mm.
- Het bedieningselement is minstens 500 mm uit de inwendige hoek geplaatst. (fig 24)
- Het display is leesbaar vanaf een kijkhoogte tussen 750 en 2000 mm vanaf de vloer. (fig 27)
- Het contrast van de tekst en de achtergrond is $\geq 0,3$.
- Geen kleurcombinaties rood-groen of donkerrood-zwart toepassen.
- Letterhoogte is $\geq 1/100$ van de praktische leesafstand. Bijvoorbeeld letterhoogte 10 mm bij leesafstand van 1 meter.
- Knoppen, eventueel met voelbare tekst, op een vertikaal vlak. Hoogte tussen de 1100 en 1400 mm. (fig 25 en 26)
- Knoppen, eventueel met voelbare tekst, op een horizontaal tot 30° schuin vlak. Hoogte tussen de 800 en 1100 mm. (fig 26)
- Informatie veraf kan, eventueel over de hoofden van anderen, worden bekeken. Minimale hoogte is 2300 mm. (fig 28)

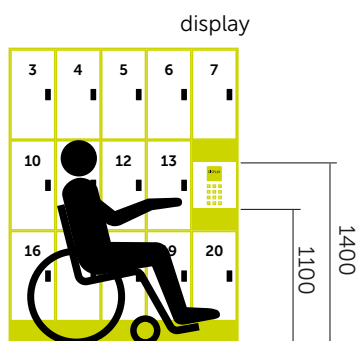

fig 25 Een bediening met display is goed zichtbaar en te bedienen door grote- en kleine mensen en mensen in een rolstoel.

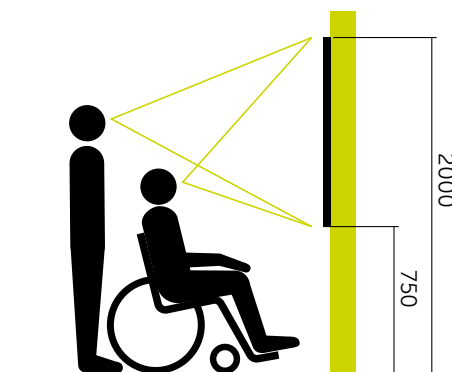

fig 27 Een display, dat van dichtbij (ca. 1 m) bekeken wordt, is het best zichtbaar tussen de 750 en 2000 mm.

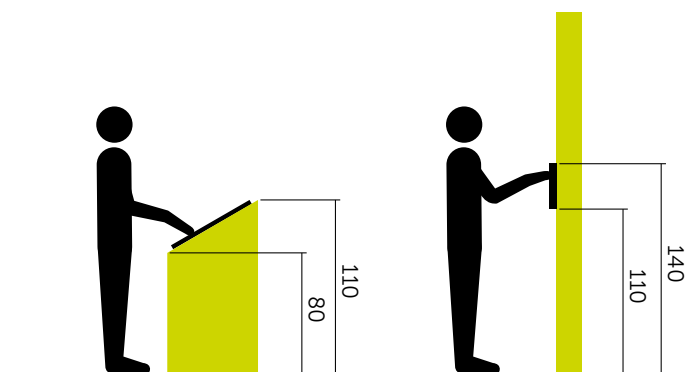

fig 26 Bediening met voelbare tekst op een prettige hoogte. DBSV_Profilschrift is een speciaal voelbaar lettertype dat geschikt is voor deze toepassing.

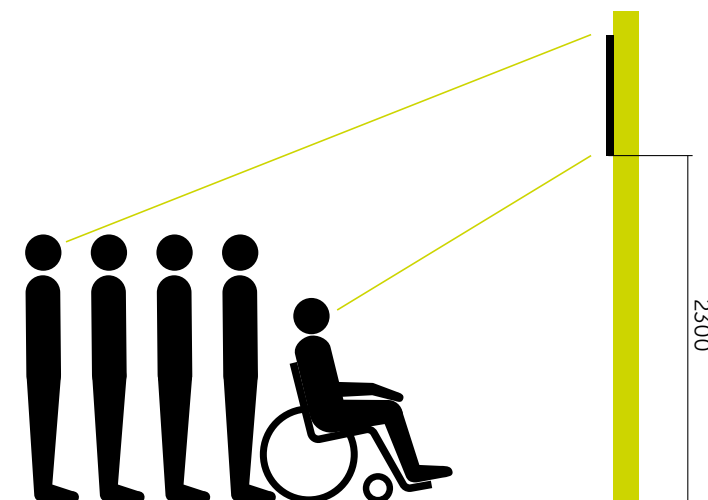

fig 28 Een display, dat van verderaf bekeken wordt, is het best zichtbaar boven de 2300 mm.

Garderobes en zitbanken

Doel Gardelux® garderobes

Gardelux® garderobes voor het ophangen en opbergen van kledingstukken zijn door iedereen te gebruiken.

Minimaal 2% van de garderobebelastingen is toegankelijk voor rolstoelers en kleinere mensen.

Criteria

- Een aantal kledinghaken beschikbaar op maximale hoogte 1350 mm. (fig 29)
- Signalering van garderobe op vloerhoogte voor mensen met een zichtbeperking, zodat ze niet tegen de garderobe aanlopen.

Gardelux® kapstok 2250 original met Gardelux® Triple hook zodat iedereen zelf zijn jas kan ophangen.

Doel Gardelux® zitbank

Een Gardelux® zitbank vergemakkelijkt het omkleden in een kleedruimte.

Minimaal 20% van de zitplaatsen in de publieke ruimte is toegankelijk.

Criteria

- Zitbanken met zithoogte 450 - 500 mm. (fig 30)
- Zitbanken met zitdiepte ≥ 400 mm. (fig 30)
- Een toegankelijke zitplaats heeft twee armsteunen. In een kleedruimte is dat niet noodzakelijk.
- Tussen de deurklink en een zitbank of garderobe is er een ruimte van tenminste 500 mm.
- Horizontale greep of grepen op 850 mm hoogte, eventueel aangevuld met verticale grepen geven meer houvast bij opstaan en gaan zitten. (fig 30) Zie ook pagina 19.

Hermeta kleedruimte met garderobe en zitbanken

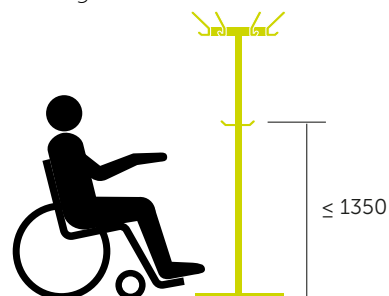

fig 29 Kapstok met haken op twee hoogtes.

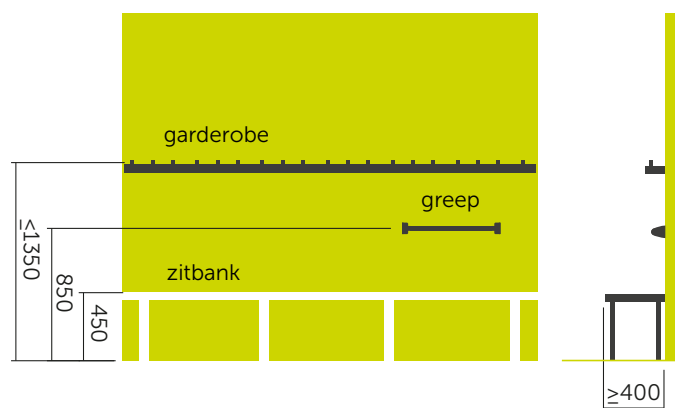

fig 30 De optimale maatvoering van een zitbank, een toegankelijke garderobe en een greep voor extra houvast.

Balie

Doel

Een balie is makkelijk door iedereen te vinden, te bereiken en te gebruiken. Dit geldt met name voor receptiebalies. Een stabalie is bedoeld voor visueel contact en mondelinge informatie-overdracht. Aan een zitbalie kunnen ook schrijfhandelingen worden verricht.

Criteria

- Er zijn geleidelijnen of andere natuurlijke gidslijnen, zoals een balustrade, wand of leuning naar de receptiebalie.
- Vrije hoogte voor en achter de balie is 2300 mm.
- Stabalie: werkbladhoogte ≤ 1250 mm. (fig 32)
- Zitbalie: werkbladhoogte tussen de 700 en 1000 mm (fig 33 en 34)
- Voor schrijfhandelingen door de bezoeker: werkbladhoogte 800 mm en het werkblad is onderrijdbaar. (fig 34)
- Vrije hoogte onder het blad is 700 mm. (fig 34)
- Vrije diepte onder het blad is 600 mm. (fig 34)
- Vrije breedte onder het blad is 800 mm.
- Voorzieningen treffen voor mensen met een gehoorbeperking (bijvoorbeeld ringleiding).
- Voor complexere handelingen, zoals schrijven, pinnen aan vast pinapparaat en het zelf tappen van koffie, is onderrijdbaarheid vereist.
- Voor korte handelingen, zoals overhandigen, contant betalen, draadloos pinnen, is zijdelings reiken of pakken toelaatbaar. Onderrijdbaarheid is niet persé nodig.

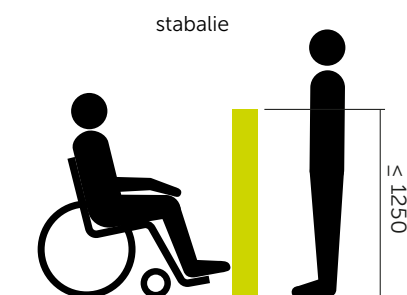

fig 32 Aan een stabalie is er visueel en mondeling contact.

En toegankelijke balie

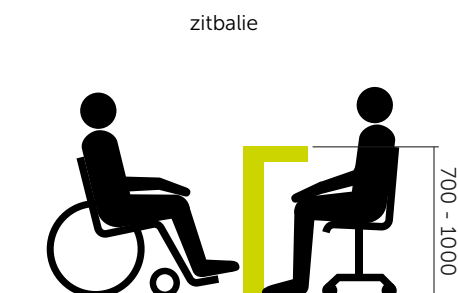

fig 33 Een zitbalie waarbij het oogcontact op gelijke hoogte is. Schrijfhandelingen zijn niet nodig.

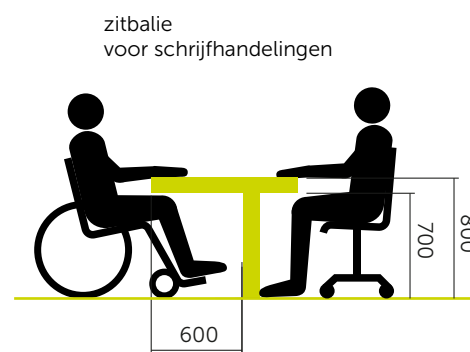

fig 34 Een zitbalie, die ook geschikt is voor schrijfhandelingen is onderrijdbaar met een rolstoel.

Informatie

Doel

Iedereen, ook mensen met een zichtbeperking, kan zich goed oriënteren en zelfstandig zijn of haar weg vinden naar bijvoorbeeld het toilet. Zichtbare informatie moet goed leesbaar zijn door de plaats, de grootte en het contrast met de achtergrond. Voelbare informatie vergroot de groep, die de informatie kan "lezen" en verbetert hun oriëntatie.

Criteria voor informatieborden

- De ruimte is "leesbaar" voor mensen met een zichtbeperking door plinten en deurlijsten in een contrastkleur uit te voeren. (fig 35)
- Informatieborden voor dichtbij bevinden zich tussen de 750 en 2000 mm vanaf de vloer. (fig 27)
- Informatieborden voor verderaf bevinden zich minimaal op 1500 mm vanaf de vloer.
- Informatieborden voor verderaf en leesbaar voor veel mensen tegelijk bevinden zich minimaal 2300 mm boven de vloer. (fig 28)
- Lettergrootte is $\geq 1/100 \times$ de praktische leesafstand.

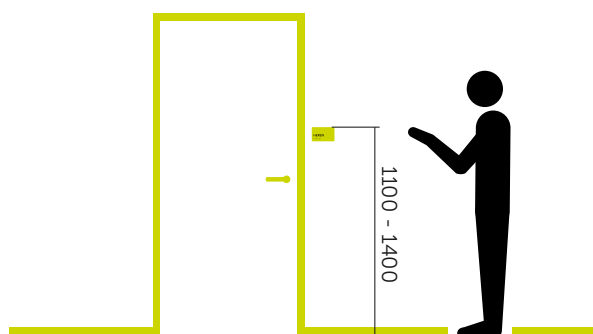

fig 35 Tactiele informatie naast de deur aan de kant van de deurgreep is ook leesbaar als de deur openstaat.

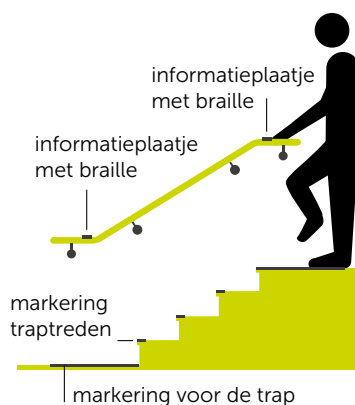

fig 36 Diverse vormen van markering voor het veilig gebruik van een trap en de oriëntatie in het gebouw.

- Contrast tussen tekst en achtergrond is $\geq 0,3$.
- Geen kleurcombinaties groen-rood of donkerrood-zwart.
- Tactiele informatieborden met braille en voelbare letters zijn leesbaar voor iedereen, maar niet verplicht.
- Tactiele informatie is vooral bedoeld voor knoppen en automaten in openbare en semi-openbare ruimten.
- Een tactiel informatiebord voor de oriëntatie naast de deur aan de kant van de deurgreep plaatsen. De informatie is ook zichtbaar als de deur open staat. (fig 35)
- Tactiele informatie aan het begin en einde van een trapleuning in de openbare en semi-openbare ruimte helpt bij de oriëntatie. (fig 36)
- Maatvoering braille is tussen de 6 en 10 mm hoogte. (fig 37 en 38)
- Plaatsing van tactiele informatie op een vertikaal vlak tussen 1100 en 1400 mm vanaf de vloer. (fig 35)
- Lettertype schreefloos. DBSV Pyramidenschrift is een speciaal lettertype voor deze toepassing. (fig 37 en 38)
- Letterhoogte 12 en 15 mm. (fig 37 en 38)
- Reliëfhoogte 1,3 mm. (fig 37 en 38)
- Reliëfvorm driehoekig (met hoeken van 60°), bovenzijde licht afgerond. (fig 37 en 38)
- Geen scherpe hoeken. (fig 37 en 38)

fig 37 Een tactiel informatiebord met braille en opliggende letters

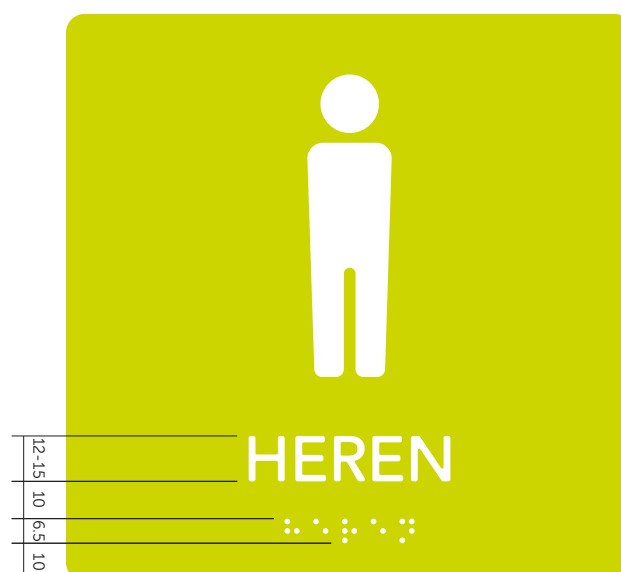

fig 38 Een tactiel informatiebord aangevuld met pictogram

Leuningen

Doel

Een trapleuning moet de gebruiker een goede houvast geven bij het voortbewegen op een trap, helling of gang. De leuning is goed omvatbaar en er is geen gevaar voor verwonding.

Criteria

- Aan beide zijden van de trap en tussenplateau's doorlopende trapleuning. (fig 40)
- Hoogte van de leuning op 850 - 950 mm gemeten vanaf de vloer of vanaf de voorkant van de trede. (fig 39, 40 en 42)
- Geen scherpe hoeken van het greepgedeelte van de leuning: afrondingen zijn groter dan 5 mm.
- Een ronde leuning heeft de voorkeur met een maatvoering tussen de $\varnothing 40$ en $\varnothing 50$ mm. Bij een afwijkende vorm is de omtrek 150 mm. (fig 41)
- De gehele leuning moet obstakelvrij zijn voor minder mobiele mensen.
- De leuninghouder wordt aan onderzijde van de leuning gemonteerd.
- Uiteinde trapleuning, die vrij in de ruimte eindigt, wordt

3552 Hermeta Life leuninghouder

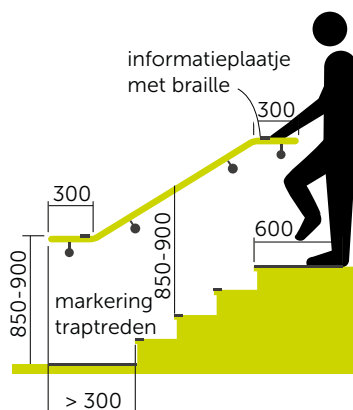

fig 39 Maatvoering voor een toegankelijke trap

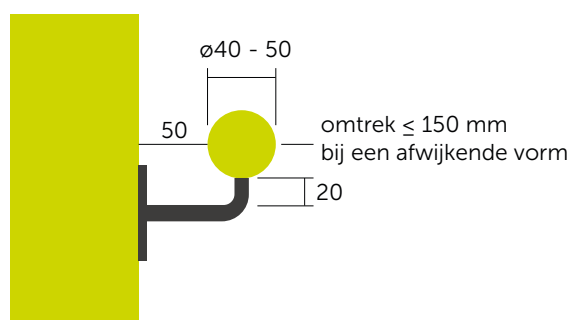

fig 41 Maatvoering voor een toegankelijke leuning met leuning met leuninghouder.

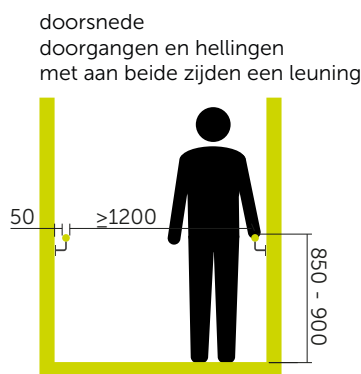

fig 40 Leuningen toegepast in doorgangen en bij hellingen verbeteren de toegankelijkheid.

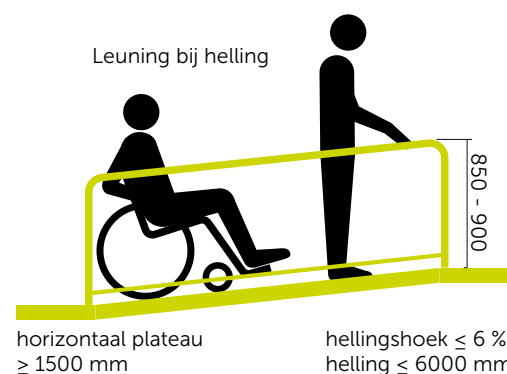

fig 42 Langs de helling is een leuning voor houvast. Na maximaal 6 meter helling is er een horizontaal plateau om even uit te rusten.

Grepen

Doel muurgreep

Voorkomen van valongelukken. Een muurgreep biedt houvast tijdens bijvoorbeeld staand douchegebruik en/of het gaan zitten of verlaten van een douchezitje of toiletpot. Ook op andere plekken in de woning of het gebruik zorgt het voor extra steun.

Criteria voor muurgrepen

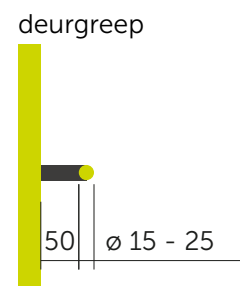
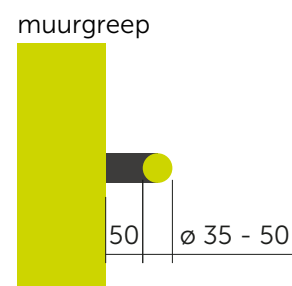
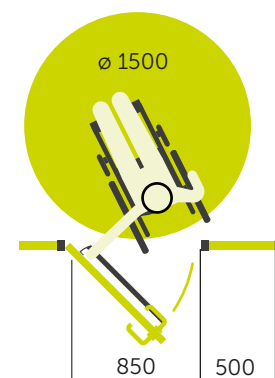
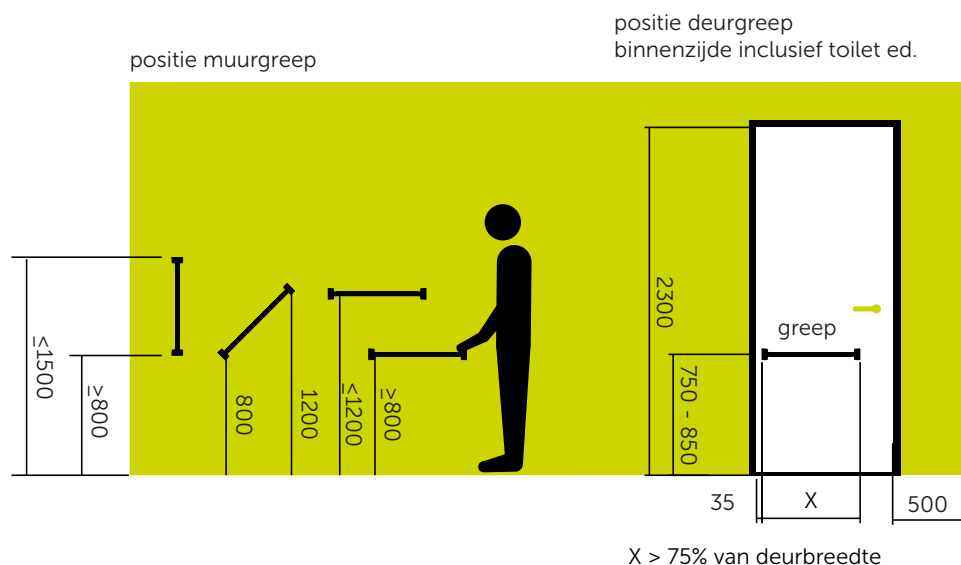
- Toepassing horizontaal, verticaal of diagonaal. (fig 43)
- Hoogte horizontale en diagonale greep tussen de 800 en 1200 mm. (fig 43)
- Hoogte verticale greep tussen de 800 en 1500 mm. (fig 43)
- Goed te omvatten: $\varnothing$ 35 - 50 mm en 50 mm vanaf de muur. (fig 44)
- Wenselijk: contrast met de omgeving $K \leq 0,4$ voor betere zichtbaarheid.
- Een muurgreep houdt 150 kg. Mensen kunnen erop steunen. (Meer informatie zie NEN-EN 12182)

Doel deurgreep

Met een horizontale deurgreep kan een rolstoelgebruiker de deur achter zich dichttrekken. (fig 46)

Criteria voor deurgrepen

- Deurgrepen voor binnenkant van deuren van een integraal toegankelijke toiletruimte, doucheruimte en kleedruimte.
- Hoogte greep tussen de 750 en 850 mm. (fig 43)
- Horizontaal gemonteerd. (fig 43)
- Plaatsing zo dicht mogelijk bij deurscharnier. (fig 43)
- Lengte groter dan 75% van deurbreedte: tussen de 650 en 800 mm. (fig 43)
- Goed te omvatten: $\varnothing$ 15 - 25 mm en 50 mm vanaf de muur. (fig 45)

Bronnen

Nederland

ITS-criteria
van Projectbureau Toegankelijkheid

Cahier toegankelijk bouwen voor mensen met een zintuiglijke
handicap of een allergie
van College bouw ziekenhuisvoorzieningen, 2004

Duitsland

DIN 18040-1
Barrierefreies Bauen
Teil 1 Öffentliche zugängliche Gebäude

DIN 18040-2
Barrierefreies Bauen
Teil 2 Wohnungen

DIN 32986
Taktile Schriften

Frankrijk

BP X35-075
BP P96-102
BP P96-104

USA

2010ADAStandards

disclaimer

Deze tips zijn informerend bedoeld. Er kunnen geen rechten aan
worden ontleend. Er kunnen afwijkingen zijn t.o.v. de ITS en de
internationale normen zoals de DIN 18040, omdat er verschillen
in de normeringen voorkomen. In die gevallen zijn we uitgegaan
van de ITS-criteria. Voor de complete informatie verwijzen wij
naar de bronnen zoals hierboven genoemd.

relevante websites

www.vnverdragwaarmaken.nl

www.iederin.nl

www.mensenrechten.nl

www.coalitievoorinclusie.nl

www.gewoongelijk.nl

Hermeta Groep bv
postbus 1017,
4147 ZG Asperen
1e Industrieweg 1,
4147 CR Asperen Nederland

telefoon: +31 (0) 345 - 63 48 88

info@hermeta.nl
www.hermeta.nl

credits

samenstelling	Annelies den Besten Design
redactie	Fleur Potters en Annelies den Besten
ontwerp	Annelies den Besten Design
fotografie	Bob Vrijbergen Chris van Koeverden

